

54057207: สาขาวิชาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมทางวัฒนธรรม / ชุมชนบุพกาล / สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น / กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง

จันเพ็ง ถ้อ (Chanpheng Thao): สถาปัตยกรรมทางวัฒนธรรมชุมชนม้งแบบบุพกาล: บ้านน้ำบง และบ้านห้วยไฮ เมืองซำใต้ แขวงหัวพัน สปป.ลาว. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อ.ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ. 235 หน้า.

การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ได้มุ่งศึกษาในประเด็นเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติที่ส่งอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งแบบบุพกาล ซึ่งมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ และความเชื่อความศรัทธาต่อบรรพชน แม้จะมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานออกมาจากถิ่นฐานดั้งเดิมมาอย่างยาวนานก็ตาม แต่ความเชื่อเรื่องต่างๆของชาวม้งก็ยังคงดำเนินไปอย่างเหนียวแน่น และมีความแปรเปลี่ยนไม่มากนัก โดยเฉพาะชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ห่างจากศูนย์กลางการพัฒนา และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการเชื่อมต่องานยังมีความทุรกันดาร เช่น "ชุมชนบ้านน้ำบง" และ "บ้านห้วยไฮ" ซึ่งเป็นพื้นที่การศึกษาที่ผู้วิจัยได้เลือกใช้กรณีศึกษาถึงลักษณะทางกายภาพ ซึ่งความเชื่อต่างๆ ของชาวม้งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการตั้งถิ่นฐานนั้นสามารถจำแนกออกได้ดังต่อไปนี้ คือ "ความเชื่อเรื่องขวัญ" "ความเชื่อเรื่องเทพเจ้าบนสวรรค์ (ฟ้า)" "ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติที่สถิตย์ในสภาพแวดล้อม" "สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติที่สถิตย์ในเรือนชาวม้ง" ซึ่งความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นอุดมการณ์หลักที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มชนชาติพันธุ์ม้งยังคงดำรงวัฒนธรรมประเพณีแบบดั้งเดิมของกลุ่มชนของตนเองอย่างเหนียวแน่น และส่งอิทธิพลมายังวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งถิ่นฐาน ก่อร่างสร้างตัวกันเป็นหมู่บ้าน การจัดการพื้นที่เกษตรกรรม การจัดการพื้นที่ทางธรรมชาติ การจัดการพื้นที่แหล่งน้ำ และการสร้างเรือนของกลุ่มชนชาติพันธุ์ม้ง

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. ....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

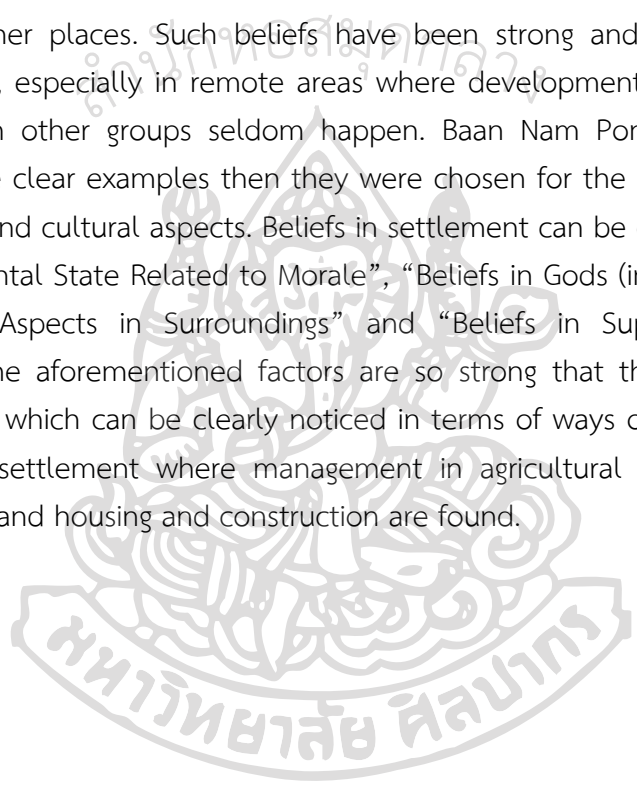
ปีการศึกษา 2556

54057207: MAJOR: VERNACULAR ARCHITECTURE

KEY WORD: CULTURAL ENVIRONMENT / ANCIENT COMMUNITY / VERNACULAR
ARCHITECTURE / HMONG ETHNIC GROUP

CHANPHENG THAO : CULTURAL ENVIRONMENT OF ANCIENT HMONG
COMMUNITY: BAN NUM BONG AND BAN HOYHAI XAMTAI, HUAPHANH, LAO PDR. THESIS
ADVISORS: KREANGKRAI KIRDSIRI. 235 pp.

The study aims to studying beliefs in supernatural factors affecting and influencing lifestyles and settlement of the Hmong. Due to their ancient beliefs, supernatural factors and faith towards their ancestors still exist although they have moved to other places. Such beliefs have been strong and have rarely changed through times, especially in remote areas where development, communication, and exchange with other groups seldom happen. Baan Nam Pong and Baan Huai Hai Village are the clear examples then they were chosen for the study because of their geographical and cultural aspects. Beliefs in settlement can be divided into “Beliefs in Kwan: the Mental State Related to Morale”, “Beliefs in Gods (in the Sky)”, “Beliefs in Supernatural Aspects in Surroundings” and “Beliefs in Supernatural Aspects in Dwellings”. The aforementioned factors are so strong that the locals still live the traditional life which can be clearly noticed in terms of ways of life, traditions, ritual, especially in settlement where management in agricultural areas, natural spaces, water supply, and housing and construction are found.

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2013

Thesis Advisors' signature 1. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้เลย หากปราศจากการสนับสนุนทั้งจากบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ดำเนินการสำเร็จเสร็จสิ้นไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์, รองศาสตราจารย์วิวัฒน์ เตมีย์ พันธุ์, ศาสตราจารย์ ดร.วีระ อินพันทัง, รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล คณะบดีคณะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เด่น วาสิกศิริ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนนท์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา, อาจารย์ ดร. สุพิชชา โตวิวิชญ์ และอาจารย์ อิศรชัย บุรณะอรจรณ์ สำหรับ คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ รวมไปถึงมุมมองทางความคิดที่เป็นประโยชน์ต่างๆ นอกจากนี้ คณาจารย์ ทุกท่านยังเป็นแบบอย่างในการทำงานด้านวิชาการ และการวิจัย รวมถึงเป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ และเป็น ที่เคารพรักของลูกศิษย์เสมอมา และที่สำคัญ คือ อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ อาจารย์ที่ปรึกษา สำหรับคำแนะนำที่ดีเสมอมา รวมถึงโอกาสในการเรียนรู้ และมีมุมมองที่กว้างขวาง ทำให้ข้าพเจ้าได้ เติบโตทั้งทางความคิด การใช้ชีวิต และความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองต่อไป

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์ และอาจารย์ ดร. เกรียงไกร เกิดศิริ ที่มอบทุนการศึกษา ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต ด้วยมุ่งหมายเพื่อช่วยก่อสร้าง นักวิชาการของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุพานุวง หลวงพระบาง สปป.ลาว และทำให้ ข้าพเจ้าได้รับโอกาสศึกษาที่มหาวิทยาลัยศิลปากร และประสบความสำเร็จตามคาดหมายได้อย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ วีระ อาโนลัก คณะบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุพานุวง หลวงพระบาง สปป.ลาว ผู้เปิดโอกาส และแนะนำมาศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนกรุณาประสานความช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาจนข้าพเจ้าได้สำเร็จการศึกษาในวันนี้

ตลอดระยะเวลาที่เรียนหนังสืออยู่ในประเทศไทย ข้าพเจ้าได้พึ่งพาความช่วยเหลือจาก เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ หลักสูตรสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยเฉพาะเพื่อนรุ่น พ.ศ.2554 ทุกๆ คน ตลอดจนผู้เป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือในการใช้ชีวิตอยู่ต่างแดน อาทิ กิ๊กก้อง เสือดี, ณัฏชา สุกุลงาม, ศุภชัย ถนอมพันธ์, ณัฏทัย จันเสน, กุลพัชร์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา, สมชาย เชื้อช่วยชู, อนุรักษ์ ชำนาญช่าง, ธนภฤต ธีัญญากรณ์, จักรภพ เสาวเรียง และคนอื่นๆ อีกมากมายที่ไม่อาจเอ่ยได้หมด ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ปู่เน่ง ยี่ ถ้อ ผู้เชี่ยวชาญการทำพิธีกรรม และประเพณีม้ง เมืองน่าน แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ สำหรับข้อมูล และคำแนะนำที่เป็น ประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ท่านไชว่า ถ้อ (บ้านห้วยโฮ), ท่านซ้อเตง วือ (บ้านน้ำบง), ท่านจงเล่ง วือ (บ้านน้ำบง), ท่านตงซัว ลี (บ้านน้ำบง) ท่านไชยยัง ถ้อ (บ้านห้วยโฮ) ท่านตงลี วือ (กลุ่มบ้านพันทอง) ท่านจือก้า ถ้อ (เมืองข่าใต้) สุดท้ายขอขอบพระคุณ พ่อควลี ถ้อ บ้านดอนใหม่ ไชยะบูลี ที่ให้คำแนะนำ วิธีการตีความหมายทางวัฒนธรรมม้งขาว และอาจารย์ราชา โพธิสัด คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุพานุวง ที่ช่วยลงสำรวจภาคสนาม รวมไปถึงความช่วยเหลือจากพี่น้อง เพื่อนๆ ในแขวง หัวพัน ไชยะบูลี หลวงพะบาง สปป. ลาว ทุกๆท่าน

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าจะนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากเรียนรู้ในครั้งนี้ นำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปอนาคต